

Sotningsverksamheten enligt bestämmelserna i lagen och förordningen om skydd mot olyckor

Den 1 januari 2004 trädde lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor ikraft och samtidigt upphörde räddningstjänstlagen (1986:1102) med tillhörande räddningstjänstförordning (1986:1107) att gälla.

Den nya lagstiftningen innebär vissa förändringar inom sotningsområdet som kommer att påverka såväl kommunerna, i dess egenskap av ansvariga för sotningsverksamheten, som de företag som utför sotningsarbetet. Enskilda fastighetsägare påverkas också av förändringarna inom sotningsområdet. Särskilda informationsåtgärder kommer riktas mot denna målgrupp och detta behandlas därför inte i detta informationsblad.

Sammanfattning av förändringar i sotningsverksamheten till följd av lagen om skydd mot olyckor:

- Kommunens riskbild och målen för den förebyggande verksamheten, bland annat sotningsverksamheten, ska formuleras i ett kommunalt handlingsprogram som ska vara klart senast den 1 januari 2005.
- Fortsatt kommunalt ansvar för sotningsverksamheten.
- Sotningsverksamheten delas upp i momenten sotning (rengöring) och brandskyddskontroll. Kommunen ska meddela föreskrifter om frister för sotningen medan Räddningsverket föreskriver om brandskyddskontrollens frister och omfattning och behörighetskrav för den som ska utföra kontrollen.
- Imkanaler från bostadskök omfattas inte längre av kraven på sotning och brandskyddskontroll.
- Kommunen får medge att en fastighetsägare själv, eller någon annan än den som kommunen utsett, utför sotningen om det kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Fortsatt kommunalt ansvar för sotningsverksamheten

Kommunen ska även fortsättningsvis ansvara för att sotningsverksamheten inom kommunen utförs enligt bestämmelserna i lagens 3 kap. 4 §. Kommunen ges emellertid större möjligheter att organisera verksamheten då detaljregleringen inom området minskar. Räddningstjänstlagstiftningens krav på distriktsindelning och tillsättande av skorstensfejarmästare finns inte i den nya lagstiftningen.

Uppdelning i sotning (rengöring) och brandskyddskontroll

Tidigare genomfördes sotning och brandskyddskontroll, med undantag för gaseldade anläggning som inte omfattas av rengöringsmomentet, vid ett och samma tillfälle enligt de frister som fastställdes av Räddningsverket.

Enligt bestämmelserna i lagens 3 kap. 4 § sker nu en uppdelning av dessa båda moment vilket innebär att sotning och brandskyddskontroll fortsättningsvis kommer att ske med olika tidsintervall. Kommunen ska enligt förordningens 3 kap. 1 § meddela föreskrifter om hur ofta sotning ska ske. Räddningsverket kommer under februari 2004 att ge ut allmänna råd som vägledning till kommunerna om tillämpbara frister för sotning med hänsyn till föreliggande brandrisk för olika objekttyper. Beträffande brandskyddskontrollen har Räddningsverket meddelat föreskrifter (SRVFS 2003:11) om frister för brandskyddskontrollen, brandskyddskontrollens omfattning och behörighetskrav för de för de personer som har att utföra brandskyddskontrollen. Under februari 2004 kommer Räddningsverket att ge ut allmänna råd om brandskyddskontroll där kontrollens omfattning konkretiseras ytterligare.

Utöver den brandskyddskontroll som ska ske enligt de frister som framgår av Räddningsverkets föreskrifter kan kommunen med stöd av förordningens 3 kap. 1 § besluta om brandskyddskontroll vid andra tillfällen. Detta kan exempelvis vara aktuellt för att kontrollera om skador har uppstått i samband med inträffad soteld eller vid annan misstanke om att brandtekniska brister föreligger.

Imkanaler från bostadskök undantas

Imkanaler från bostadskök kommer inte längre att vara föremål för krav på sotning och brandskyddskontroll. I övrigt medför den nya lagstiftningen inga förändringar av det antal objekt som kommer att vara föremål för sotning och brandskyddskontroll genom kommunens försorg, vilket bland annat innebär att imkanaler i restauranger och större kök även i fortsättningen omfattas av dessa bestämmelser.

Möjligheter för den enskilde att sota själv

Även fortsättningsvis är grundprincipen den att kommunen ska ansvara för såväl sotning som brandskyddskontroll. Lagen ger emellertid i 3 kap. 4 § utrymme för kommunen att låta en fastighetsägare själv, eller via någon annan, utföra sotning inom den egna fastigheten. En förutsättning är dock att sotningen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Observera att denna möjlighet endast omfattar sotningsmomentet (rengöringen) medan brandskyddskontrollen ska utföras genom kommunens försorg och av personer som uppfyller de behörighetskrav som framgår av Räddningsverkets föreskrifter.

Ett medgivande ska ha föregåtts av ett aktivt val från den enskilde vilket innebär att denne måste ansöka hos kommunen om att få utföra sotningen själv eller att den utförs av någon annan än den som kommunen utsett. Kommunen kan således inte meddela föreskrifter som innebär att alla fastighetsägare får sota själv utan beslut måste tas i varje enskilt fall efter ansökan från fastighetsägaren. Beslut i frågor rörande sotning i egen regi ska fattas av den nämnd som enligt lagens 3 kap. 11 § fullgör kommunens skyldigheter. Eventuella möjligheter att delegera beslutanderätten framgår av bestämmelserna i kommunallagen (1991:900).

När kommunen ska behandla en ansökan har den att ta ställning till om sotningen kan utföras på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Vid prövningen bör kommunen beakta anläggningens komplexitet, riskbilden, den enskildes kunskap och förutsättningar för uppgiften. Kommunen får begära att den som ska utföra sotningen styrker att denne har nödvändig kunskap om rengöring och brandskydd. Räddningsverket undersöker i nuläget möjligheterna att utveckla ett utbildnings-

material för anordnande av kortare utbildningsinsatser vilka kan genomföras av till exempel kommuner eller intresseorganisationer inom brandskyddsområdet.

Ytterligare vägledning för kommunernas prövning och beslut i dessa frågor kommer att ges i de allmänna råd om sotning som ges ut under februari 2004.

Övergångsbestämmelser

Räddningsverkets föreskrifter om sotnings- och kontrollfrister (SRVFS 1996:6) upphörde formellt att gälla den 1 januari 2004. Genom en övergångsbestämmelse i förordningen ska dock bestämmelserna i de upphävda föreskrifterna, i tillämpliga delar, fortsatt tillämpas tills kommunen meddelat föreskrifter om hur ofta sotning ska göras. De upphävda föreskrifternas frister för imkanaler från bostadskök är inte tillämpliga efter den 1 januari 2004 eftersom dessa objekt inte omfattas av kraven på rengöring och brandskyddskontroll enligt bestämmelserna i lagen.

Frister för brandskyddskontroll framgår av verkets föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. För möjliggöra en rationell planering av kommunens sotningsverksamhet innehåller föreskrifterna bestämmelser om när första brandskyddskontrollen ska vara utförd. Detta bör beaktas när tidpunkten fastställs för ikraftträdandet av kommunens föreskrifter om hur ofta sotning ska göras.

Exempel på uppgifter som nu är aktuella för kommunen;

- utforma av taxor för brandskyddskontroll,
- fastställa riktlinjer och rutiner för medgivande om tillstånd för den enskilde att själv sota,
- ge ut föreskrifter om hur ofta sotning ska ske,
- fatta beslut om eventuella delegationer till den som utför brandskyddskontroll att meddela förelägganden och förbud

Mer information

Räddningsverket kommer under 2004 att publicera ytterligare vägledning för kommunens sotningsverksamhet. Informationsseminarium om förändringarna i sotningsverksamheten genomförs under februari på fem platser i landet. Föreskrifter, allmänna råd och annan vägledning samt informations om seminarierna finns på verkets webbplats om lagen om skydd mot olyckor, nylag.srv.se

Kontaktpersoner

Håkan Sten och Ulf Lindén, telefon 054-13 50 00.